

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

Правові горизонти

Legal horizons

ВИПУСК 20 (33)

Суми – 2020

**SECTION 4
COMMERCIAL LAW;
ECONOMIC AND PROCEDURAL LAW**

**СЕКЦІЯ 4
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО;
ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО**

DOI: <http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2020.i20.p58>

**ДО ПИТАННЯ ПРО ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВИКОРИСТАННЯ БІНАРНИХ ОПЦІОНІВ ЯК ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ**

Руденко Людмила Дмитрівна,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного, господарського права
та фінансово-економічної безпеки,
Навчально-науковий інститут права,
Сумський державний університет*

Бавикін Андрій Юрійович,
*Навчально-науковий інститут права,
Сумський державний університет*

Соколенко Олексій Петрович,
*Навчально-науковий інститут права,
Сумський державний університет*

У статті досліджено сучасний стан господарсько-правового забезпечення використання бінарних опціонів як фінансових інструментів. На основі проведеного дослідження конкретизовано поняття бінарного опціону як похідного цінного паперу та фінансового інструменту, виділено основні види бінарних опціонів. Досліджено особливості функціонування ринку бінарних опціонів через торгові-інтернет платформи.

Конкретизовано юридичну природу бінарного опціону як похідного цінного паперу та фінансового інструменту (п.5 ч. 5 ст. 3 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»). У законодавстві відсутній вичерпний перелік таких паперів. Тобто, виходячи з ознак бінарного опціону (строковість; купівля або продаж будь-якого із фінансових інструментів, у тому числі тих, що передбачають грошову форму оплати; відсутність фактичної купівлі цінних паперів, валюти або дорогоцінних металів, сировини; наявність певної зафіксованої умови на момент

укладення угоди; короткостроковий та спекулятивний характер фінансової операції; торгівля на інтернет-платформах). Уточнено поняття бінарного опціону, а саме: це тип опціонного договору(контракту), за яким виплата буде повністю залежати від результату пропозиції так чи ні, зазвичай пов'язаного з тим, чи буде ціна конкретного активу, такого як акція або товар, зростати вище або знижуватиметься нижче зазначеної суми. На відміну від традиційних опціонів, при укладенні такої угоди не відбувається фактична купівля цінного паперу, дорогоцінного металу, сировини, а робиться ставка на збільшення або зменшення ціни активу на певний час.

На підставі проведеного аналізу права ЄС, а саме директиви «Про ринки фінансових інструментів»(MIFID), визначено, що бінарні опціони відносяться до деривативних фінансових інструментів. Досліджено особливості господарсько-правового регулювання ринку бінарних опціонів Європейським управлінням з нагляду за ринком цінних паперів (ESMA).

Констатовано відсутність належного регулювання та контролю ринку бінарних опціонів в Україні з боку держави, що в свою чергу призвело до відтоку української економіки десятків мільйонів доларів та нанесенню значних фінансових збитків трейдерам. У статті аргументована доцільність прийняття спеціального закону про ринок бінарних опціонів за досвідом Федеративної Республіки Німеччини для захисту українських трейдерів.

Ключові слова: бінарний опціон, фінансовий інструмент, трейдер, торгові-інтернет платформи, ESMA, MIFID.

Rudenko L. D., Bavikin A. Yu., Sokolenko O. P. To the question on economic and legal security of the use of binary options as financial instruments. The article investigates the current state of economic and legal support the use of binary options as financial instruments. On the basis of the conducted research the concept of binary option as a derivative securities and financial instrument is specified, the main types of binary options are distinguished. Also, the article investigates features of the functioning of the binary options market through online trading platforms.

The legal nature of the binary option as a derivative of a security and a financial instrument (item 5 of Part 5 of Article 3 of the Law of Ukraine “On Securities and the Stock Market”) is specified. There is no comprehensive list of such securities in the legislation. That is, based on the features of the binary option (timeliness; purchase or sale of any of the financial instruments, including those that provide cash payment; no actual purchase of securities, currency or precious metals, raw materials; availability of a certain fixed condition at the time conclusion of the transaction; short-term and speculative nature of the financial transaction; trading on online platforms). The concept of a binary option has been clarified, namely: this is the type of option contract (contract) under which the payment will depend entirely on the result of the offer, yes or no, usually related to whether the price of a particular asset such as a stock or commodity will rise above or will decrease below the amount indicated. Unlike traditional options, when such an agreement is concluded, no actual purchase of a security, precious metal, raw materials is made, but a bid is made to increase or decrease the price of the asset for a certain time.

Based on an analysis of EU law, including the MIFID, it is determined that binary options refer to derivative financial instruments. The peculiarities of economic and legal regulation of the binary options market are investigated by the European Securities Market Supervision Authority (ESMA).

There is a lack of proper regulation and control over the binary options market by the state in Ukraine, which in turn led to an outflow of tens of millions of dollars from the Ukrainian economy and causing significant financial losses to traders. The article argues the feasibility of adopting a special law on the market for binary options based on the experience of the Federal Republic of Germany to protect Ukrainian traders.

Keywords: binary option, financial instrument, trader, trading online platforms, ESMA, MIFID.

Актуальність. Динамічний розвиток популярність інвестування в інноваційні фінансові фінансового сектору України неможливий без інструменти з використанням торгових-інтернет впровадження новітніх форм інвестування на платформ зростає. Одним з таких фінансових інтернет-платформах. З кожним роком інструментів є бінарні опціони.

Відсутність правового регулювання та контролю на ринку бінарних опціонів в Україні призводить до відтоку з української економіки десятків мільйонів доларів щорічно за даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [1].

Наявність такої законодавчої прогалини призводить до використання високотехнологічного шахрайства на національному ринку бінарних опціонів, підриває довіру інвесторів до фінансової системи.

Викладене обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Стан наукової розробки. Питанням дослідження бінарних опціонів як фінансових інструментів присвячено низку економічних та правових досліджень. Серед авторів доцільно виділити Є. Волковського, О. Парандія, Дж. Самма, О. В. Смирнова, О. О. Солодку. Проте у таких дослідженнях приділено істотну увагу теоретичним засадам обігу бінарних опціонів як складової глобального ринку деривативів, прогнозованості такого ринку. Проте, попри велику кількість праць, мають епізодичний характер дослідження правових засад ринку бінарних опціонів, господарсько-правових засобів запобігання шахрайству на такому ринку.

Метою дослідження є розробка пропозицій щодо удосконалення господарсько-правового забезпечення використання бінарних опціонів як фінансових інструментів на підставі аналізу національного та зарубіжного законодавства, практики його застосування.

Виклад основного матеріалу. На світових біржах бінарні опціони як інноваційний фінансовий інструмент з'явилися у 2008 р. Першими на них одержали ліцензію Американська фондова біржа (AMEX) і Чиказька біржа опціонів (CBOE) [2].

Опціон – це контракт, який надає його власнику право на купівлю або продаж певних активів за заздалегідь обумовленою ціною в певний період часу [3].

Бінарний опціон – це тип опціонного договору (контракту), за яким виплата буде повністю залежати від результату пропозиції так чи ні, зазвичай пов'язаного з тим, чи буде ціна конкретного активу, такого як акція або товар, зростати вище або знижуватиметься нижче зазначеної суми. На відміну від звичайних опціонів на акції, з бінарними опціонами у вас немає можливості фактично купити акцію або товар – ви просто робите ставку на те, чи буде їх ціна вище або нижче певної суми на певну годину дня [4].

Наприклад, чи буде ціна акцій компанії STUDENT вище \$ 10,46 за акцію о 14:30 в певний день, або чи буде ціна на срібло нижча \$ 42,31 за

унцію о 11:17 в певний день. Якщо держатель опціону робить вірний прогноз (ставку) то він отримує заздалегідь обумовлену суму грошей або взагалі нічого.

Виділяють наступні види бінарних опціонів [5]:

1) Класичні бінарні опціони. Для успішної фінансової спекуляції за допомогою даного інструменту достатньо спрогнозувати напрямок зміни ціни базового активу: зростання чи падіння.

2) «Турбо-опціон». Термін дії опціону складає одну хвилину, що дозволяє здійснювати короткострокові фінансові спекуляції.

3) Опціон «один дотик» приносить дохід у тому випадку, якщо ціна обраного активу хоча б один раз досягне заданого рівня. Розраховані дані опціони на тривалий період, зростання або падіння базового активу має бути досить значним.

Бінарні опціони продаються на фондових і товарних біржах, біржах цінних паперів, а також на позабіржовому ринку, зокрема на торгових-інтернет платформах. Торгівля бінарними опціонами на фондових біржах, як правило, здійснюється опціонами на акції, облігації, розписки, випущені трастами, інші цінні папери та іноземні валюти. На товарних біржах зазвичай торгуються опціони на ф'ючерсні контракти. Опціони, на цінні папери, торгуються виключно на біржах цінних паперів [3].

Біржові опціони перебувають в обігу на публічній біржі. Їх відмінність від позабіржових (торгових-інтернет платформ) полягає в тому, що біржа зводить разом покупців і продавців опціонів і гарантує оплату в разі невиконання будь-якої з сторін взятих на себе зобов'язань. Біржові опціони ще називають опціонами, які пройшли лістинг [6]. Під лістингом розуміється сукупність процедур із включення цінних паперів до реєстру фондової біржі та здійснення контролю за відповідністю цінних паперів і емітента умовам та вимогам, установленим у правилах фондової біржі [7].

Існує два типи стандартних або біржових опціонів – колл (call) та пут (put). [3]

Опціон колл дає держателю право, але не обов'язок, купити певну суму базової цінного паперу за вказаною ціною протягом певного періоду часу в обмін на преміальну суму. Покупець опціону на покупку (call) сподівається, що ціна базового цінного паперу зросте до дати закінчення терміну дії кола, а продавець сподівається, що ціна базової цінного паперу залишиться незмінною або зменшиться [3].

Опціон пут (put) дає держателю право, але не обов'язок, продати певну суму базової цінного паперу за вказаною ціною протягом певного періоду часу в обмін на преміальну суму. Покупець

опціону "put" сподівається, що ціна базової акції зменшиться до дати закінчення терміну дії, а продавець сподівається, що ціна базової цінного паперу залишиться незмінною або збільшиться [3].

Бінарні опціони можна розглядати як контракти з нульовою нормою резервування, що знімає будь-які обмеження як на обсяг, так і на предмет інвестування. [8].

Існують наступні стилі виконання біржових опціонів(контрактів): американський та європейський. Опціони в американському стилі можуть бути виконані в будь-який час до закінчення терміну дії, тоді як опціони в європейському стилі можуть бути виконані тільки в день закінчення терміну дії [6].

Більшість ринку бінарних опціонів функціонує через торгові-інтернет платформи на яких зазвичай відсутня процедура лістингу(контролю). Інтернет-трейдинг (інтернет торгівля) бінарними опціонами є інструментом фінансового бетингу (від англ. Bet – ставка, угода, парі). Поняття бетингу в Україні з'явилося нещодавно, хоча в Європі бетинг досить популярний. Фінансовий бетинг – це прогноз збільшення або зменшення ціни інструментів фінансового ринку на підставі результатів аналізу економічної та політичної ситуації у світі. Його особливістю є відсутність необхідності прогнозувати конкретну ціну базового активу, трейдеру досить лише здійснити прогноз зміни напрямку руху ціни (догори або донизу) і терміну, протягом якого ця зміна відбудеться. Видами фінансового бетингу є бетинг на зростання, зниження або сталість ціни [9].

У деяких країнах торгівля бінарними опціонами прирівняна до гемблінгу (азартних ігор). Так, наприклад, у Великобританії бінарні опціони до недавнього часу регулювалися Комісією з азартних ігор. Але, зважаючи на високу ступінь ризиків, з 3 січня 2018 року роль регулятора діяльності бінарних брокерів і функція ліцензування даного виду діяльності перейшла до Управління по фінансовому регулюванню і нагляду (FCA), яка застосовує жорсткі заходи до компаній-порушників [10].

В Європейському Союзі (далі – ЄС) регулювання ринку бінарних опціонів здійснюється Європейським управлінням з нагляду за ринком цінних паперів (European Securities and Markets Authority, далі – ESMA) [11].

ESMA є незалежним регулятором фінансового ринку Європейського Союзу, який несе відповідальність за забезпечення стабільності фінансової системи ЄС за рахунок посилення захисту інвесторів та розвитку стабільних і впорядкованих фінансових ринків [11].

Окрім того, ринок бінарних опціонів в ЄС регулюється директивою Про ринки фінансових інструментів

(Markets in Financial Instruments Directive 2014/65 від 15 травня 2014 року, далі – MIFID). Відповідно до цього нормативно-правового акту опціони відносяться до деривативних фінансових інструментів [12].

На виконання директиви MIFID та приписів ESMA у Федеративній Республіці Німеччина Федеральним органом фінансового нагляду (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht, далі – BaFin) був прийнятий Загальний адміністративний акт відносно регулювання бінарних опціонів. Зокрема у ньому містилися приписи стосовно заборони бінарних опціонів. Відповідні приписи не застосовуються до бінарних опціонів, які відповідають наступним умовам :

1) термін від випуску до погашення опціону становить не менше 90 календарних днів;

2) проспект фінансового інструменту (інформація про емітента та його діяльність) повинен складатися та затверджуватися відповідно до Закону про цінні папери Німеччини (Wertpapierprospektgesetz – WpPG) або аналогічним нормативним актом іншої держави-члена Європейського союзу та повинен бути доступним для громадськості [23].

Варто відзначити, що онлайн-платформи з торгівлі бінарними опціонами не зацікавлені у отриманні прибутків їх клієнтами. Це є особливістю цього ринку фінансових спекуляцій, оскільки в процесі торгівлі бінарними опціонами відбувається так званий внутрішній кліринг. Коли по усім торговим операціям клієнта його контрагентом виступає сама брокерська компанія. У такій ситуації, компанія може отримати прибуток тільки тоді, коли її клієнт втратить гроші. Розуміння даної ситуації має повністю відвернути усіх бажаючих торгувати бінарними опціонами на Інтернет-майданчиках від такої діяльності [14].

Наступною проблемою є схема виплат за опціонами. Зазвичай у разі успішного прогнозу трейдер(торговець) заробляє близько 60 % – 80 % розміру початкової ставки (ціни опціону). При цьому в разі невдалого прогнозу він втрачає всю суму повністю. Існують тарифні плани, в яких є певна компенсація в разі програшу. Проте її розмір є відносно незначним. За таких умов, ситуація стає асиметричною: потенційний рівень втрат є вищим, ніж заробітку. Для того, щоб трейдер міг заробляти, кількість прибуткових операцій повинна істотно перевищувати кількість збиткових [14].

Часто торгові-інтернет платформи укладають між своїми клієнтами користувацьку угоду в якій клієнту нав'язується отримання бонусних коштів

на інвестиційний рахунок які потрібно відпрацювати. Наприклад, клієнт скористався бонусом у розмірі 4 000 \$. наданий бонус вважається відпрацьованим, в разі, якщо сума укладених угод клієнтом, з моменту надання бонусу, буде більшою або рівною 160 000 \$. Тільки після відпрацювання бонусних коштів можливо вивести суму виплат.

Аналіз положень національного законодавства дозволяю визначити юридичну природу бінарного опціону як похідного цінного паперу та фінансового інструменту (п.5 ч. 5 ст. 3 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»). У законодавстві відсутній вичерпний перелік таких паперів. Тобто, виходячи з ознак бінарного опціону (строковість; купівля або продаж будь-якого із фінансових інструментів, у тому числі тих, що передбачають грошову форму оплати; відсутність фактичної купівлі цінних паперів, валюти або дорогоцінних металів, сировини; наявність певної зафіксованої умови на момент укладення угоди; короткостроковий та спекулятивний характер фінансової операції; торгівля на інтернет-платформах).

В Україні бінарний трейдинг отримав широке поширення з 2011 року. Але до цього часу ринок бінарних опціонів в Україні не регулюється з боку держави і являє собою сіру зону [15].

Відсутністю регулювання та контролю ринку бінарних опціонів в Україні, призводить до вимивання з української економіки десятків мільйонів доларів щорічно[1].

11.02.2019 року Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) видала повідомлення-попередження інвесторам. У цьому документі йшлося про те, що бінарні опціони, форекстрейдинг – це ринки, проекти на яких мають змушувати інвестора більш зважливо та обґрунтовано приймати інвестиційні рішення[1].

Більшість з рекламованих останнім часом проектів побудована за принципом фінансових пірамід. Тобто доходи перших інвесторів забезпечуються внесками нових учасників. Окрім того переважна кількість фірм, які надають послуги з торгівлі на фінансових ринках, мають реєстрацію в зонах з пільговим оподаткуванням. Контактні юридичні особи та бенефіціари є резидентами таких країн, як Сейшельські острови, ОАЕ, Британські Віргінські острови, Кіпр, Сент-Вінсент та Гренадини,

Міжнародна реєстрація брокерів є умовною «легалізацією» їх послуг в Україні. Часто, в якості додаткових ознак «добросовісності», може виступати сертифікат Центру розвитку фондового ринку (Росія) та членство в добровільних міжнародних товариствах з контролю за

взаємовідносинами трейдерів і брокерів. Інколи проект взагалі не має жодних реєстраційних документів, або має сфальсифіковані документи [1].

Публічні особи, які представляються керівниками таких проектів, фактично є найманими акторами, бо жодним формальним чином вони не залучені в ці проекти. Активність таких проектів сконцентрована переважно в мережі Інтернет, використовується режим онлайн обслуговування без особистих зустрічей та контактів [1].

Висновки. На основі проведеного дослідження конкретизовано юридичну природу бінарного опціону як похідного цінного паперу та фінансового інструменту (п.5 ч. 5 ст. 3 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»). У законодавстві відсутній вичерпний перелік таких паперів. Тобто, виходячи з ознак бінарного опціону (строковість; купівля або продаж будь-якого із фінансових інструментів, у тому числі тих, що передбачають грошову форму оплати; відсутність фактичної купівлі цінних паперів, валюти або дорогоцінних металів, сировини; наявність певної зафіксованої умови на момент укладення угоди; короткостроковий та спекулятивний характер фінансової операції; торгівля на інтернет-платформах). Уточнено поняття бінарного опціону, а саме: це тип опціонного договору(контракту), за яким виплата буде повністю залежати від результату пропозиції так чи ні, зазвичай пов'язаного з тим, чи буде ціна конкретного активу, такого як акція або товар, зростати вище або знижуватиметься нижче зазначеної суми. На відміну від традиційних опціонів, при укладенні такої угоди не відбувається фактична купівля цінного паперу, дорогоцінного металу, сировини, а робиться ставка на збільшення або зменшення ціни активу на певний час.

Для захисту українських інвесторів аргументовано доцільність прийняття спеціального закону про ринок бінарних опціонів за досвідом ФРН. У законі доцільно закріпити основні правові та організаційні засади регулювання ринку бінарних опціонів в Україні та захисту прав та інтересів інвесторів у бінарні опціони. Зокрема, у законі повинні знайти закріплення наступні положення:

- компанії-нерезиденти, які надають послуги, пов'язані з отриманням фізичними та юридичними особами доступу до системи інтернет-торгів бінарними опціонами на території України, в тому числі через веб-ресурси, повинні утворити для такої діяльності професійного учасника ринку цінних паперів (торговця цінними паперами)

відповідно до положень Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»;

- для провадження діяльності така юридична особа повинна отримати відповідну ліцензію на професійну діяльність з торгівлі цінними паперами у НКЦПФР;

- у випадку неотримання компанією-нерезидентом ліцензії у НКЦПФР цій компанії забороняється надання доступу, відкриття та поповнення інвестиційних рахунків для фізичних і юридичних осіб, в тому числі за допомогою мережі Інтернет на території України;

- встановлення обмеження щодо реклами бінарних опціонів;

- визначення порядку виводу та оподаткування коштів з прибуткових транзакцій трейдерів бінарних опціонів;

- вимоги до програмного забезпечення, за допомогою якого здійснюється інтернет-торгівля бінарними опціонами, для запобігання зловживанням на такому ринку;

- визначення системи хеджування (мінімізація ризику укладання угод) та процедури розміщення проспекту опціонів на ринку бінарних опціонів;

- запровадження обов'язкової процедури лістингу для бінарних опціонів на фондових біржах.

У подальших наукових дослідженнях представляється доцільним проаналізувати форми фінансового шахрайства з бінарними опціонами та способи боротьби з ними.

Література:

1. Попередження інвесторам від Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 11.02.2019 року. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/2019/02/11/nktsfpfr-poperedzhennya-nvestoram/>.
2. Солодка О. О. Бінарні опціони в системі інтернет трейдингу. Наукові праці НДФІ. 2014. Вип. 3. С. 130-137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npdfi_2014_3_14.
3. Binaryoptionsonanorganizedexchangeandthesystemsandmethodsfortradingthesame. URL: <https://patents.google.com/patent/US8738499B2/en>.
4. BinaryoptionsandFraud. URL: https://www.sec.gov/investor/alerts/ia_binary.pdf.
5. Виды бинарных опционов. Описание. URL: <https://fullinvest.ru/vidy-binarnyx-opcionov.html>.
6. Биржевой опцион. Понятие и виды. URL: <https://studopedia.org/6-119017.html>.
7. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006, № 3480-IV. ВВР. 2006. № 31. ст. 268 № URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
8. Смирнова О. В. Бінарні опціони у системі фінансових інструментів. Фінансова політика як складова економічного розвитку: всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 12 – 13 квіт. 2017 р.) : тези доп. / І.Я. Чугунов, М.В. Тарасюк, Т.В. Канєва та ін.; відп. за вип. І.Я. Чугунов. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 236 с. С.186-188. URL: <https://knute.edu.ua/file/MjIxBw==/e053eec49d073feebe502e61bebb9fed.pdf#page=186>.
9. Инвестиции, доверительное управление, бинарные опционы. URL: <http://invest21.ru/betting.html>.
10. Юридический статус бинарных опционов в России, Украине, Белоруси и Казахстане на 2020 год. С чем связаны его изменения? URL: <https://about-msu.ru/juridicheskij-status-binarnyh-opcionov/#i-19>.
11. Европейское управление по надзору за рынком ценных бумаг. URL: <https://www.cbr.ru/StaticHtml/File/36613/esma.pdf>.
12. MarketsinFinancialInstruments. Directive2014/65 від 15 травня 2014 року. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0065&from=EN>.
13. GeneralAdministrativeActpursuanttoArticle 42 ofRegulation (EU) No 600/2014 (MIFIR) regardingbinaryoptionsfrom 01.07.2019. Referencenumber VBS 7-Wp 5427-2018/0046. URL: https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Aufsichtsrecht/Verfuegung/vf_190701_allgvfg_Binaere_Optionen_en.html.
14. Парандій О., Волковський Є. Бінарні опціони в Україні: спосіб заробітку чи шахрайство? Журнал ринок цінних паперів України. 2016. №7-8. URL: <http://securities.usmdi.org/?p=22&n=97&s=983>.
15. Історія бінарних опціонів. URL: <http://report.if.ua/groshi/istoriya-binarnyh-opcioniv/>.